

การประเมินผลโครงการอุปสมบทหมู่ภาคฤดูร้อน 100,000 รูป ทุกหมู่บ้านทั่วไทย ประจำปีพุทธศักราช 2556: กรณีศึกษาศูนย์อบรมวัดพระธรรมกาย จังหวัดปทุมธานี

The Evaluation of “100000 Monk Summer mass Ordination from Every Village across Thailand project in 2013”: case study of “Phra Dhammakaya Temple” Practising Centre, Pathum Thani Province

วีรวีร์ ไชยาศรี¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน โดยใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ (IPP) และโมเดลการประเมินโครงการของ โดแนล แอล เคิก แพตทริก มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมิน 1) ด้านปัจจัยนำเข้า 2) ด้านกระบวนการ 3) ด้านผลลัพธ์ของการดำเนินงาน 4) ด้าน คือ ปฏิบัติการ การเรียนรู้ พฤติกรรม และผลลัพธ์ต่อองค์กร 4) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาโครงการ อันจะนำไปสู่การขยายผล และสร้างความยั่งยืนให้กับโครงการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากประชากร รวมทั้งสิ้น 306 ท่าน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา และการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ผลการวิจัยพบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยความเห็นของผู้บริหารโครงการ มีค่าเฉลี่ย 4.08 และของพระอาจารย์และพระพี่เลี้ยง มีค่าเฉลี่ย 4.01 ปัญหาที่พบ คือ อาคารสถานที่ในการอบรมยังไม่เหมาะสม ด้านกระบวนการ พบว่า ผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยความเห็นของผู้บริหารโครงการ มีค่าเฉลี่ย 3.81 ของพระอาจารย์และพระพี่เลี้ยง มีค่าเฉลี่ย 3.78 และของผู้เข้ารับการอบรม มีค่าเฉลี่ย 4.01 ปัญหาที่พบ คือ การดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ไม่ตรงตามแผนงาน ด้านปฏิบัติการ พบว่า ผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.22 ด้านการเรียนรู้ พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบความรู้ของผู้เข้ารับการอบรม ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ด้านพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรมที่เปลี่ยนแปลงไป พบว่า ผลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยความเห็นของพระอาจารย์และพระพี่เลี้ยง มีค่าเฉลี่ย 3.99 ของผู้เข้ารับการอบรม มีค่าเฉลี่ย 4.03 และด้านผลลัพธ์ต่อองค์กร พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโครงการ มีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15

ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาปรับปรุงโครงการ อันจะนำไปสู่การขยายผลและสร้างความยั่งยืนให้กับโครงการ ดังนี้ 1) ควรพัฒนาปรับปรุงโครงการจากปัญหาอุปสรรคที่พบในการดำเนินงาน ครั้งที่ผ่านมา 2) ควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์โครงการให้มากขึ้นกว่าเดิม 3) ควรสร้างเครือข่าย วิทยาลัยมิตร 4) ควรติดตามประเมินผลโครงการเพื่อพัฒนาโครงการอย่างสม่ำเสมอ

Abstract

This is the evaluation research. The researcher used the IPP evaluation pattern and Donald L. Kirkpatrick's project evaluation model. Its objectives are as follows: 1) To evaluate input 2) To evaluate process 3) To evaluate products in 4 dimensions 3.1) Reaction 3.2) Learning 3.3) Behavior 3.4) Result 4) To study the way to develop this project for extending results and sustain this project. Tools used in this research are questionnaire, test, interview, and focus group discussion. The researcher collected quantitative data from the population, 306 total people. The quantitative data analyses were the frequency distribution, percentage, arithmetic mean, and standard variation. The qualitative data analyses were the content analysis and triangulation.

¹ นักศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
อีเมล: veerawat072@hotmail.com

ข้อมูลบทความ

ส่งบทความ 3 พฤษภาคม 2557
ตอบรับ 10 กันยายน 2557
เผยแพร่ออนไลน์ 26 ธันวาคม 2557

คำสำคัญ

การประเมินโครงการ
อุปสมบทหมู่ภาคฤดูร้อน 100,000 รูป
ทุกหมู่บ้านทั่วไทย
Project evaluation
100000 monk summer
mass ordination from every
village across Thailand Project

The research Past that: For the input factor, the evaluated overall and the result is in the very good level. The mean of data given by the Project Managements was 4.08, and that by the monks was 4.01. The problem is the training place is not suitable. For the process factor, the evaluated overall and the result was in the good level. The mean of data given by the Project Managements was 3.81, that by the monks was 3.78, and that by the trainees was 4.01. The problem was the activity operation time was not corresponding to the plan. For the reaction, the evaluated overall and the result was in the very good level with the mean was 4.22. For the learning, the average of their post test passed the standard with the score 70%. For the trainee's changing behavior, the evaluated overall and the result was in the very good level. The mean of this data given by the monks was 3.99 and that by the trainees was 4.03. And the result on the project organizer, The Project Management's comments were evaluated and the result was in the very good level. Its mean was 4.15.

For the comments, to develop, extend, and sustain this project, the organizer should do as follows: 1) Develop the building and places. 2) Promote this project even more. 3) Develop the Kalayanamitra network. 4) Keep track and evaluate this project regularly for the future development.

บทนำ

ท่ามกลางกระแสความเคลื่อนไหวในวงการต่างๆ ที่ได้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ไปสู่การพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งเชื่อกันว่าจะเป็นทางออกจากวิกฤติปัญหาที่มนุษยชาติกำลังเผชิญอยู่นี้ และจากปรัชญาการศึกษาบนรากฐานของพระพุทธศาสนา โดยการตีความของพระธรรมปิฎก ท่านได้ชี้ให้เห็นถึงความผิดพลาดของอารยธรรมมนุษย์ ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และสังคมวัฒนธรรม ว่ามีเหตุมาจากการวางรากฐานอยู่บนความเชื่อ (ทฤษฎี) ที่ทำให้มนุษย์แยกตัวออกจากธรรมชาติและมุ่งเอาประโยชน์จากธรรมชาติด้วยตนเอง ที่ผ่านมามนุษย์นั่นเอง ที่เป็นผู้ทำลายระบบความสัมพันธ์ในองค์รวมใหญ่ จึงทำให้เกิดปัญหา ดังนั้น ลู่ทางในการแก้ปัญหาจึงต้องแก้กันตั้งแต่รากฐาน คือ การปรับเปลี่ยนทฤษฎีหรือกระบวนทัศน์กันใหม่ ซึ่งหมายถึง การแก้ปัญหาที่ตัวมนุษย์เองเป็นอันดับแรก เพราะมนุษย์จะเป็นผู้ไปสัมพันธ์หรือจัดการกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต มนุษย์จึงต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง ปัญหาทั้งหลายทั้งปวงจึงจะคลี่คลาย (เพ็ญศิริ จีระเดชากุล, 2541, น. 10-12)

สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของ

ประเทศไทยปี พ.ศ.2570 ไว้ว่า “คนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทยมีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง ยึดมั่นในวัฒนธรรมประชาธิปไตยและหลักธรรมาภิบาล การบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง มีคุณภาพ สังคมมีความปลอดภัยและมั่นคง อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดี เกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน อยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี” พร้อมทั้งได้กำหนดพันธกิจของการพัฒนาประเทศไทย โดยเฉพาะในเรื่องพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม เรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย สถาบันทางสังคมและชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง สามารถปรับตัวรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

ดังนั้น เพื่อสืบสานวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามอันเป็นรากฐานความมั่นคงของสังคมไทยให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต คณะสงฆ์ทั้งแผ่นดิน คณะกรรมการการศึกษา ศิลปะ และวัฒนธรรม สถาผู้แทนราษฎร สมาคมกำนันผู้ใหญ่บ้านแห่งประเทศไทย และองค์กรภาคีต่างๆ จึงพร้อมใจกันจัดโครงการอุปสมบทหมู่ครั้งใหญ่ขึ้นตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2552-2555 ประกอบด้วยโครงการอุปสมบทหมู่ 7,000 รูป 7,000 ตำบล โครงการ

อุปสมบทหมู่ 100,000 รูป ทุกหมู่บ้านทั่วไทย และโครงการอุปสมบทหมู่เข้าพรรษา 100,000 รูป ทุกหมู่บ้านทั่วไทย เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแกนกลางในการดำเนินกิจกรรม

การประเมินโครงการอุปสมบทหมู่ภาคฤดูร้อน 100,000 รูป ทุกหมู่บ้านทั่วไทย ปีพุทธศักราช 2556 ของศูนย์อบรมวัดพระธรรมกาย จังหวัดปทุมธานีครั้งนี้ จะเป็นการประเมินผลโดยรวมของโครงการ เพื่อนำมาปรับปรุงในการอบรมของศูนย์อบรมวัดพระธรรมกาย จังหวัดปทุมธานี ครั้งต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

โดยผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ (IPP) ในการประเมินผลของโครงการครั้งนี้ เพราะระบบการประเมินนี้เป็นการประเมินผลลัพธ์โดยครอบคลุมทุกขั้นตอนของโครงการอบรม (พระมหาเฉลิมพล วิชา, 2552, น. 7) ในโครงการอุปสมบทหมู่ภาคฤดูร้อน 100,000 รูป ทุกหมู่บ้านทั่วไทย กล่าวคือ การศึกษาตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตที่ประกอบด้วย การประเมินปฏิบัติการ การประเมินการเรียนรู้ การประเมินพฤติกรรมของผู้ที่เข้าร่วมโครงการ การประเมินผลลัพธ์ต่อองค์กรที่จัดทำโครงการ ประสิทธิภาพของโครงการ และประเมินผลของการอบรมว่ามีปัญหาและอุปสรรคในด้านใดบ้าง เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการพัฒนาโครงการ อันจะนำไปสู่การขยายผลและสร้างความยั่งยืนให้กับโครงการ รวมถึงการพัฒนารูปแบบของการอบรมในโครงการอุปสมบทหมู่ภาคฤดูร้อน 100,000 รูป ทุกหมู่บ้านทั่วไทย ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมจริยธรรม สามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปรับประยุกต์ใช้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินโครงการอุปสมบทหมู่ภาคฤดูร้อน 100,000 รูป ทุกหมู่บ้านทั่วไทย ประจำปีพุทธศักราช 2556 ของศูนย์อบรมวัดพระธรรมกาย จังหวัดปทุมธานี ในด้านปัจจัยนำเข้า
2. เพื่อประเมินโครงการอุปสมบทหมู่ภาคฤดูร้อน 100,000 รูป ทุกหมู่บ้านทั่วไทย ประจำปีพุทธศักราช 2556 ของศูนย์อบรมวัดพระธรรมกาย จังหวัดปทุมธานี ในด้านกระบวนการ
3. เพื่อประเมินโครงการอุปสมบทหมู่ภาคฤดูร้อน 100,000 รูป ทุกหมู่บ้านทั่วไทย ประจำปีพุทธศักราช 2556 ของศูนย์อบรมวัดพระธรรมกาย จังหวัดปทุมธานี ในด้านผลลัพธ์ของการดำเนินงาน 4 ด้าน คือ ปฏิบัติการของผู้รับการอบรม (reaction)

การเรียนรู้ของผู้รับการอบรม (learning) พฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรมที่เปลี่ยนแปลงไป (behavior) และผลลัพธ์ต่อองค์กรที่จัดทำโครงการ (result)

4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาโครงการ อันจะนำไปสู่การขยายผลและสร้างความยั่งยืนให้กับโครงการอุปสมบทหมู่ 100,000 รูป ทุกหมู่บ้านทั่วไทย ของศูนย์อบรมวัดพระธรรมกาย จังหวัดปทุมธานี ในครั้งต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโครงการ จำนวน 4 ท่าน พระอาจารย์และพระพี่เลี้ยงในโครงการ จำนวน 54 ท่าน และผู้เข้ารับการอบรมในโครงการอุปสมบทหมู่ภาคฤดูร้อน 100,000 รูป ทุกหมู่บ้านทั่วไทย ประจำปีพุทธศักราช 2556 ของศูนย์อบรมวัดพระธรรมกาย จังหวัดปทุมธานี จำนวน 248 ท่าน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ความพร้อมของปัจจัยนำเข้าที่ใช้ในการดำเนินการอบรม ได้แก่ ความพร้อมด้านบุคลากร ความเพียงพอในด้านงบประมาณ หลักสูตรของการอบรม ความพร้อมเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์/สื่อในการอบรม

2.2 ด้านกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการดำเนินงานด้านกิจกรรม การอบรม สถานที่ที่ใช้ในการอบรม ตลอดจนปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

2.3 ด้านผลลัพธ์ ได้แก่ ผลลัพธ์ของการดำเนินงานโครงการอุปสมบทหมู่ภาคฤดูร้อน 100,000 รูป ทุกหมู่บ้านทั่วไทย ปีพุทธศักราช 2556 ใน 4 ด้าน คือ ปฏิบัติการของผู้รับการอบรม (Reaction) การเรียนรู้ของผู้รับการอบรม (Learning) พฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรมที่เปลี่ยนแปลงไป (Behavior) ผลลัพธ์ต่อองค์กรที่จัดทำโครงการ (Result)

2.4 ศึกษาแนวทางในการพัฒนาโครงการ อันจะนำไปสู่การขยายผล และสร้างความยั่งยืนให้กับโครงการต่อไป โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้บริหารโครงการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการอุปสมบทหมู่ภาคฤดูร้อน 100,000 รูป ทุกหมู่บ้านทั่วไทย ประจำปีพุทธศักราช 2556 ของศูนย์อบรมวัดพระธรรมกาย จังหวัดปทุมธานี

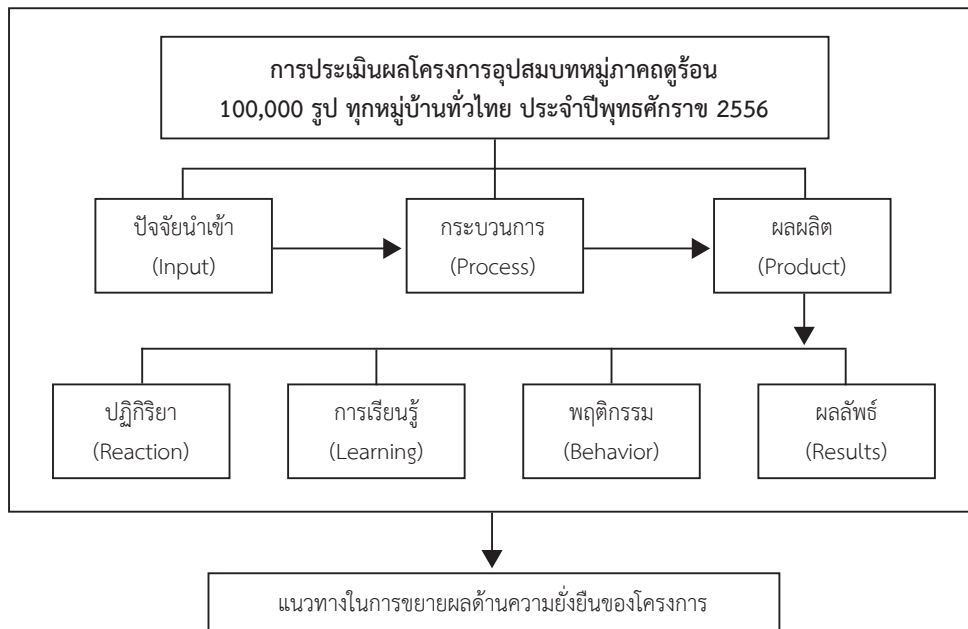
2. ได้ทราบผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการอุปสมบทหมู่ภาคฤดูร้อน 100,000 รูป ทุกหมู่บ้านทั่วไทย ประจำปีพุทธศักราช 2556 ของศูนย์อบรมวัดพระธรรมกาย จังหวัดปทุมธานี

3. ได้ทราบผลการประเมินด้านผลลัพธ์ของโครงการอุปสมบทหมู่ภาคฤดูร้อน 100,000 รูป ทุกหมู่บ้านทั่วไทย ประจำปีพุทธศักราช 2556 ของศูนย์อบรมวัดพระธรรมกาย จังหวัดปทุมธานีใน 4 ด้าน คือ ปฏิกริยาของผู้รับการอบรม (reaction) การเรียนรู้ของผู้รับการอบรม (learning) พฤติกรรมของผู้เข้ารับ

การอบรมที่เปลี่ยนแปลงไป (behavior) ผลลัพธ์ต่อองค์กรที่จัดทำโครงการ (result)

4. ได้ทราบปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาโครงการ อันจะนำไปสู่การขยายผลและสร้างความยั่งยืน ซึ่งจะ เป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อให้ผู้บริหารโครงการได้นำผลการวิจัยมา กำหนดนโยบาย วางแผน และปรับปรุงพัฒนาการอบรมในโครงการของศูนย์อบรมวัดพระธรรมกาย จังหวัดปทุมธานี ในครั้งต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงประเมินผล (evaluation research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ด้วยการสำรวจความคิดเห็นจากผู้เข้ารับการอบรม เพื่อประเมินโครงการอุปสมบทหมู่ภาคฤดูร้อน 100,000 รูป ทุกหมู่บ้านทั่วไทย ประจำปีพุทธศักราช 2556 ของศูนย์อบรมวัดพระธรรมกาย จังหวัดปทุมธานี โดยใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ (IPP) และโมเดลการประเมินโครงการของ โดแนล แอล เคิก แพตทริก (Donald L. Kirkpatrick) และใช้วิธีเชิงคุณภาพ (qualitative research) ด้วยการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม กับผู้เข้ารับ

การอบรม พระอาจารย์ พระพี่เลี้ยง และผู้บริหารโครงการทั้งหมด ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโครงการ จำนวน 4 ท่าน พระอาจารย์และพระพี่เลี้ยงในโครงการ จำนวน 54 ท่าน และผู้เข้ารับการอบรมในโครงการอุปสมบทหมู่ภาคฤดูร้อน 100,000 รูป ทุกหมู่บ้านทั่วไทย ประจำปีพุทธศักราช 2556 ของศูนย์อบรมวัดพระธรรมกาย จังหวัดปทุมธานี จำนวน 248 ท่าน โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด สำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ เลือกรจากผู้บริหารโครงการ จำนวน 3 ท่าน พระอาจารย์และพระพี่เลี้ยงในโครงการจำนวน 3 ท่าน และผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 5 ท่าน รวมทั้งสิ้น 11 ท่าน

ใช้เครื่องมือ 4 ชนิดรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสอบถาม เป็นมาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่ารวม (summated rating scale) ของลิเกิร์ต (Likert's scale) ใน 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต 4 ด้าน ประกอบด้วย ปฏิบัติการของผู้รับการอบรม (reaction) การเรียนรู้ของผู้รับการอบรม (learning) พฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรมที่เปลี่ยนแปลงไป (behavior) ผลลัพธ์ต่อองค์กรที่จัดทำโครงการ (result) เป็นแบบการประเมินความคิดเห็น โดยมีค่าความคิดเห็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด 2) แบบทดสอบ ซึ่งเป็นแบบทดสอบก่อนและหลังการอบรมของผู้เข้ารับการอบรม เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 3) แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ชุด ได้แก่ สำหรับผู้เข้ารับการอบรม 1 ชุด สำหรับพระอาจารย์และพระพี่เลี้ยง 1 ชุด และสำหรับผู้บริหารโครงการ จำนวน 1 ชุด 4) แบบการสนทนากลุ่ม จำนวน 1 ชุด สำหรับสนทนากลุ่มกับผู้บริหารโครงการ

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลจากแบบสอบถามใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และใช้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลจากแบบทดสอบใช้ร้อยละและค่าเฉลี่ย เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังการอบรม ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

1. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ความเพียงพอของวัสดุ/อุปกรณ์รวมถึงสื่อเทคโนโลยีต่างๆ ความเพียงพอของงบประมาณ ความเพียงพอของพระอาจารย์และพระพี่เลี้ยง และความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้อบรม มีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยความเห็นของผู้บริหารโครงการ มีค่าเฉลี่ย 4.08 และของพระอาจารย์และพระพี่เลี้ยง มีค่าเฉลี่ย 4.01 ปัญหาที่พบคือ อาคารสถานที่ในการอบรมยังไม่เหมาะสม เนื่องจากเป็นสถานที่ชั่วคราว ประกอบกับใช้แสดงธรรมสำหรับสาธุชน ทำให้ไม่สะดวกเท่าที่ควร

2. ด้านกระบวนการ พบว่า ความเหมาะสมของการใช้วัสดุ/อุปกรณ์และเทคโนโลยี การบริหารงบประมาณ ความเหมาะสมของพระอาจารย์และพระพี่เลี้ยงในการถ่ายทอดความรู้มีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยความเห็นของผู้บริหารโครงการ มีค่าเฉลี่ย 3.81 ของพระอาจารย์และ

พระพี่เลี้ยง มีค่าเฉลี่ย 3.78 และของผู้เข้ารับการอบรม มีค่าเฉลี่ย 4.01 ปัญหาที่พบ คือ การดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ไม่ตรงตามแผนงาน เนื่องจากมีกิจกรรมงานบุญอื่นเพิ่มเข้ามา ทำให้เวลาการปฏิบัติธรรมน้อยลง อีกทั้งยังกระทบถึงกิจกรรมที่ต้องปรับเปลี่ยนไปด้วย

3. ด้านปฏิบัติการของผู้เข้ารับการอบรม พบว่า ความพึงพอใจต่อการใช้สื่อเทคโนโลยีต่างๆ อาคารสถานที่ การให้ความรู้ของพระอาจารย์และพระพี่เลี้ยง หลักสูตรที่ใช้ และระยะเวลาในการอบรม มีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.22 ด้านการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการอบรม พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบความรู้ของผู้เข้ารับการอบรมผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ด้านพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรมที่เปลี่ยนแปลงไป พบว่า ผู้อบรมมีเจตคติที่ดีต่อการอบรม มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติธรรม มีความสำรวมในศีล ผลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยความเห็นของพระอาจารย์และพระพี่เลี้ยง มีค่าเฉลี่ย 3.99 ของผู้เข้ารับการอบรม มีค่าเฉลี่ย 4.03 ปัญหาที่พบคือ พระพี่เลี้ยงบางท่านยังไม่มีความพร้อมในการให้คำปรึกษากับผู้อบรม เนื่องจากยังไม่ได้ศึกษาทางธรรม และด้านผลลัพธ์ต่อองค์กรที่จัดทำโครงการ พบว่า ผลของโครงการทำให้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และผู้รับการอบรมเป็นพุทธศาสนิกชนที่มีความรู้ความเข้าใจหลักธรรม โดยความคิดเห็นของผู้บริหารโครงการ มีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เนื่องจากการดำเนินโครงการที่ผ่านมา พบว่า จำนวนผู้รับการอบรมมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น จึงควรรหาสาเหตุเพื่อดำเนินการแก้ไขต่อไป

4. ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาปรับปรุงโครงการ อันจะนำไปสู่การขยายผลและสร้างความยั่งยืนให้กับโครงการอุปสมบทหมู่ 100,000 รูป ทุกหมู่บ้านทั่วไทย ดังนี้ 1) ควรพัฒนาปรับปรุงโครงการจากปัญหาอุปสรรคที่พบในการดำเนินงานครั้งที่ผ่านมา ประกอบด้วย การปรับปรุงอาคารสถานที่สำหรับการอบรม การดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ในโครงการควรมีความชัดเจนตรงตามทีละขั้นตอนในแผนงาน และควรจัดให้มีการอบรมพระพี่เลี้ยงก่อนดำเนินโครงการ 2) ควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์โครงการให้มากขึ้นกว่าเดิม 3) ควรสร้างเครือข่ายกัลยาณมิตร 4) ควรมีการติดตามประเมินผลโครงการเพื่อพัฒนาปรับปรุงโครงการอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า สถานที่ในการอบรมมีความเหมาะสม อยู่ในอันดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารโครงการควรปรับปรุงอาคารสถานที่สำหรับการอบรมให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานในโครงการเป็นไปได้อย่างสะดวก

1.2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านกระบวนการ การดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสมตรงตามที่กำหนดในแผนงาน อยู่ในอันดับสุดท้าย ดังนั้น ควรปรับปรุงแผนงานให้มีความชัดเจน และดำเนินกิจกรรมให้ตรงตามที่ระบุไว้ในแผนงานอย่างเคร่งครัด

1.3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านผลผลิต ประเด็นด้านปฏิภยาของผู้เข้ารับการอบรม ระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมตลอดทั้งโครงการ อยู่ในอันดับสุดท้าย ดังนั้น ควรเพิ่มระยะเวลาการอบรมในครั้งต่อไปให้มากขึ้น ผู้เข้ารับการอบรมจะได้ฝึกฝนพัฒนาตนเองและเพิ่มระยะเวลาในการสั่งสมบุญขึ้นไป ประเด็นด้านพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้เข้ารับการอบรมมีความสำรวมในพระปาฏิโมกข์ และการวางตนของผู้เข้ารับการอบรมกับพระอาจารย์และเพื่อนสหธรรมิก อยู่ในอันดับสุดท้าย ดังนั้น ควรปรับปรุงการให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจ เพื่อนำมาปฏิบัติให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่ต้องการพัฒนาจิตใจและพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรมให้มีความเหมาะสมต่อสมณเพศ เป็นที่ตั้งแห่งศรัทธาแก่สาธุชน และประเด็นด้านผลที่องค์กรได้รับการดำเนินโครงการ ผลจากการดำเนินโครงการตามแผนงานสามารถทำให้องค์กรบริหารงานและทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถทำให้วัดพระธรรมกายได้รับการยอมรับจากหน่วยงานและผู้ที่มีส่วนร่วมในโครงการ อยู่ในอันดับสุดท้าย ดังนั้น ควรจัดให้มีการประเมินผลโครงการทุกระยะ เพื่อปรับปรุงพัฒนาให้การดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน และเผยแพร่ผลจากการดำเนินงานโครงการให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีความเข้าใจ มีความตระหนักรู้ และให้ความร่วมมือในโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกต่างๆ ที่จัดขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการเก็บข้อมูลจากศูนย์อบรมต้นแบบที่เป็นแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (best practice) เพื่อนำวิธีการบริหารจัดการและผลสำเร็จที่เกิดขึ้น มาเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารโครงการได้ศึกษาไว้เป็นแบบอย่างในการพัฒนาโครงการครั้งต่อไป

2.2 ควรจัดให้มีการประเมินผลโครงการในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ เพื่อพัฒนาปรับปรุงโครงการอุปสมบทหมู่ 100,000 รูป ทุกหมู่บ้านทั่วไทย ทั้งหมดในภาพรวม

2.3 ควรมีการติดตามประเมินผลพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรมหลังจากโครงการเสร็จสิ้นแล้ว ว่า ผลจากการดำเนินโครงการสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในระยะยาวได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- พระมหาเฉลิมพล วิชา. (2552). *การประเมินผลโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรมค่ายพุทธบุตร วัดพระศรีอารย์ ตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เพ็ญสิริ จีระเดชากุล. (2541). *ปรัชญาการศึกษาแบบองค์รวม*. บวรภาครานของพระพุทธศาสนาในทัศนะพระธรรมปิฎก. *วารสารบัณฑิตศึกษา มคอ.* 2(2), 10-12.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559*. สืบค้นจาก www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/SummaryPlan11_thai.pdf